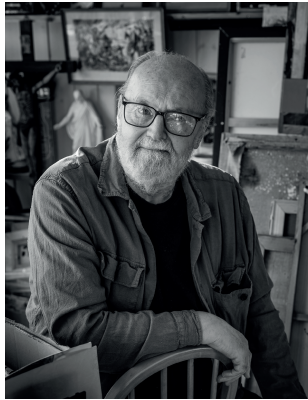

FINN BRANDSTRUP 90

Da københavneneren mødte en flink mand

**Finn Brandstrup var Aulums populære kunstner i næsten 20 år
- indtil et dødsfald ændrede alt**

Af Hans Mikkelsen

”Jeg mødte en flink mand.”

Sådan lyder i følge Finn Brandstrup selv den enkle forklaring på, at han og samleveren Annette Gundelach i foråret 1975 valgte at flytte til Aulum sammen med deres nyfødte baby, Pil.

Umiddelbart et voldsomt spring for de to københavnere, som boede i Søborg.

De kendte ikke en sjæl i Aulum og omegn. Annette, som var 29 år og skolelærer, havde efter eget udsagn aldrig været Vestjylland før, og Finn, som var 38 år og allerede en anerkendt kunstmaler og billedhugger, kun nogle få gange.

Men en af de få gange var et halvt år før, i efteråret 1974, da kommunen holdt et stort arrangement i den nye Aulum-hal. Alle sejl blev sat til, blandt andet med en håndboldlandskamp. Programmet omfattede også en kunstudstilling, og det var den, der trak Finn Brandstrup til Aulum. Som en sidebeskæftigelse var han nemlig rejsesekretær i Sammenslutningen af Danske Kunstforeninger, og han blev hyret til at stå for udstillingen i Aulum.

På den måde kom han til at møde ”den flinke mand”, som hed Jørgen Jørgensen og var kommunaldirektør – eller kæmner som det hed dengang – i Aulum-Haderup Kommune.

”Jeg tror ikke, der havde været mange kunstudstillinger i Aulum før, og Jørgensen var ret imponeret over den, vi fik sat op. Den var med værker af Asger Jorn, som jo havde boet i Aulum som barn. Jørgensen var som sagt en flink mand. Vi faldt godt i snak, og han tog Annette og jeg med på en lille gåtur rundt i byen. Vi kom forbi møllen og møllehuset, som stod tomt. Han fortalte os, at det var ejendommen, men at de, der havde boet der, lige var flyttet derfra.”

”Men måske I kunne være interesseret, møllen kan jo også bruges som atelier”, tilføjede Jørgensen.

Den mulighed havde Finn ikke lige set komme, men han manglede faktisk et større atelier, så han greb chancen og reagerede hurtigt.

”Det lyder spændende, jeg tror det kunne være en rigtig god idé”, sagde han og skævede til sin højgravide kone.

Annette smilede – og så var den hjemme.

Vestjysk aftale

Det var ikke hvilken en som helst bygning, Finn og Annette fik tilbudt. Aulum Mølle var og er byens mest kendte og markante bygning. Den er bygget i 1908 og er stadig Aulums vartegn, selv om den allerede dengang ikke havde ikke været i drift længe.

I følge Finn blev der indgået en god ”vestjysk aftale” som vist aldrig blev nedfældet på papir.

”Som jeg husker det, skulle vi betale 500 kroner om måneden i husleje, men til gengæld kunne jeg få 500 kroner om måneden, hvis jeg ville åbne mit atelier for besøgende. Det ville jeg naturligvis gerne, så det gik fint op”, fortæller Finn.

Langfredag i Aulum

Så knap et halvt år senere, i februar 1975, et par måneder efter at Pil var født, flyttede den nybagte børnefamilie ind i møllehuset og gik i gang med at indrette sig.

”Flere uger senere var vi i gang med at pudse vinduer. Vi studsede godt nok over, at der var så mange, der stoppede op ude foran vores hus og kiggede lidt underligt på os. Vi tænkte, at folk nok bare var nysgerrige. Først senere fandt vi ud af, at der nok også var en anden årsag”, fortæller Annette.

De var nemlig gået i gang med at pudse vinduer på en langfredag, den mest hellige af alle helligdage. Aulum var især dengang meget missionsk, og i følge de strenge regler inden for Indre Mission skal man holde helligdagen i hu. Og det betyder, at man heller ikke må udføre husligt arbejde, hvilket Annette og Finn var totalt uvidende om.

”Men det var kun noget, vi hørte om ad omveje. Der var ikke nogen, der direkte sagde noget til os eller bebrejdede os. Faktisk var folk utrolig søde og forstående over for os”, fremhæver parret.

Fuldskæg og malerpletter

Annette og Finn havde ingen problemer med at falde til i byen. Folk var nysgerrige især over for Finn, som jo lignede en rigtig kunstnertype med stort fuldskæg og malerpletter på bukserne.

Imidlertid optrådte han slet ikke, som mange forstillede sig en kunstner. Han var hverken overlegen eller selvhøjtidelig, men helt nede på jorden, hjælpsom, praktisk anlagt og let at snakke med. Finn blev snart venner med blandt andre cykelsmed Anders Nørkjær og smed Kristian Bang fra Sima Industri, som kunne levere plader til hans skulpturer.

Malketid

Imens fik Annette job som timelærer på Aulum Byskole. Også hun havde let ved at begå sig, selv om der af og til kunne opstå nogle sproglige vanskeligheder. Som for eksempel, da hun skulle mødes med formanden for skoleudvalget, gårdejer Kristian Kiilerich, og han bad hende om at komme ud til hans gård ved malketid.

Ved malketid?? Det var ikke ligefrem en tidsangivelse, Annette var vant til hjemme i Søborg.

Men hun lærte hurtigt og havde mod på det meste. Også da hun senere fik job som skolepsykolog, selv om hun egentlig ikke havde den formelle uddannelse til det på det tidspunkt. Men skolen stod pludselig og manglede en psykolog, og Annette, som efter lærereksamen havde læst psykologi på universitetet og også var i gang med at tage kurser i psykologi på lærerhøjskolen, sprang til. Det gik fint, og det blev starten på hendes karriere som psykolog, der senere førte hende til Ringkøbing og Århus.

“Vi kunne faktisk rigtig godt lide den måde, man gjorde tingene på i kommunen. Man hang sig ikke så meget i det formelle. Men greb tingene praktisk og fornuftigt an”, siger Finn Brandstrup.

Et nyt miljø

Så den lille familie fandt sig hurtigt til rette i den vestjyske stationsby med cirka 2500 indbyggere. Pil fik plads i dagpleje og børnehave, Annette havde sit gode job og Finn trivedes fint med at være byens kunstner.

Han arbejdede som altid flittigt i atelieret. Det var på den tid, han for alvor fik gang i sine farverige emaljemalerier, hvor han maler på kobber. Men han arbejdede også med skulpturer, grafik og oliemalerier. Han udstillede flittigt i både ind- og udland og solgte også pænt. I Aulum blandt andet til hallen, fritidscentret, hotellet og rådhuset og også en hel del til private.

Samtidig var Annette og Finn i høj grad med til at markere byen udadtil, også i forhold til den lidt større naboby Vildbjerg. De skabte et kulturelt miljø, som ikke før var set i Aulum.

Først og fremmest tog de initiativ til at danne en kunstforening, der med først Oskar Krogsgaard som formand og senere Annette arrangerede udstillinger i møllen. Her kunne de takket være Finns mange kontakter ofte præsentere værker et hestehoved foran andre kunstforeninger.

En tavs succes

Især den første udstilling i møllen var dog en speciel oplevelse for Annette:

“Jeg husker stadig, hvordan de besøgende ikke mælede et ord ud over “ja tak”, da vi tilbød et glas vin. Det betød dog ikke, at de ikke havde været tilfredse, for dagen efter gik snakken i byen, at det havde været en fin udstilling”, fortæller hun.

Parret satte også gang i en kunstcirkel, hvor medlemmerne fik medbestemmelse til, hvilke kunstværker, der skulle udvælges og derefter efter tur havde værkerne hængende derhjemme, og de arrangerede også i samarbejde med højskoleforeningen udflugter til kunstmuseer og andre kulturelle seværdigheder.

Nash på besøg

Men begge var også i høj grad synlige i hverdagen. Blandt andet når de handlede hos Bodil og Frode i FC Marked, hvor de mødte mange og tog del i snakken i byen. Desuden var alle velkomne til at kigge ind i møllen for at se, hvad Finn arbejdede med, og det tog skolen, børnehaven og mange andre imod. i. Han var også en drivende kraft i udsmykningen af byens strøg Danmarksgade.

Og ofte havde han besøg af nogle af sine farverige kunstner venner, som var med til at sætte liv og humør i byen. Jørgen Nash kom flere gange og elskede at fortælle ikke blot om kunst, men også om de gale streger han havde lavet i sin skoletid i Aulum og om de flotte damer, han havde kendt i byen.

De to københavnere gav Aulum et frisk pust, og de blev et forbillede for især mange unge, hvilket de godt selv kan undre sig over mange år efter.

Ikke som de fleste

Og det kan da også godt undre lidt, at Finn Brandstrup blev så populær i Aulum. For på mange punkter adskilte han sig fra flertallet i byen. I modsætning til de fleste i Aulum gik han overhovedet ikke op i hverken fodbold eller anden sport, måske lige bortset fra skak. Og politisk lå han til venstre for flertallet. Som ung havde han været glødende kommunist, men det droppede han, da Stalins forbrydelser blev kendt. I stedet gik han over til Socialdemokratiet og blev medlem af partiforeningen i Aulum..

Musikalsk lå han temmelig langt fra byens yndlingsorkester Bjørn & Okay, som hvert år spillede til julebal i Aulum for fulde huse. Han var mest til jazz, en interesse han i sin tid havde dyrket med klassekammeraten fra Fjordsgades Skole i Århus, Jørgen Leth.

Nej til missionsk dåb

Heller ikke religiøst var Finn i samklang med den fremherskende trosretning i Aulum, som dengang var en af Indre Missions højborg.

”Jeg er meget fascineret af Kristus-figuren, som jeg har malet mange gange, men jeg er ikke bibeltro og tror ikke på et liv efter døden”, siger Finn.

”Men jeg er bare, som jeg er. Sådan har det altid været. Jeg har aldrig prøvet at lave om på mig selv”, tilføjer han.

En af de få han havde det svært med i Aulum, var den daværende indre-missionske sognepræst Niels Pedersen, som var bibelfundamentalist af den hårde skole og ofte meget fordømmende i sine prædikener. Så da Pil skulle døbes, blev det ikke i Aulum, men i nabosognet Simmelkær.

Her havde Finn nemlig et anderledes indtryk af præsten.

”Han var en hyggelig fyr, som kom på besøg hos os og godt kunne lide at snakke over et glas whisky”, husker Finn.

Kok i Tivoli

Finn Brandstrup er uddannet kok, og i sine unge år arbejdede han i flere københavnske restauranter, blandt andet på Divan 1 i Tivoli. Men kun nogle få måneder om året og udelukkende for at få råd til at male resten af tiden. For han har aldrig været i tvivl om, at han ville være kunstmaler.

Finn voksede op i en familie, hvor faderen var galleriejer, og allerede som barn blev han dybt fascineret af billedkunsten. Han malede sit første olie-maleri som seks-årig, og han har altid elsket livet som kunstmaler.

”Det at male er lige så naturligt for mig som at trække vejret”, siger Finn.

Hjælp til unge kunstnere

Finn havde selv erfaret, hvor krævende det kan være at etablere sig som ung kunstner. Det var medvirkende til, at han startede et beskæftigelses-projekt for unge arbejdsløse kunstnere, nogle år efter at han og Annette var flyttet til Aulum.

”I modsætning til inden for stort set alle andre brancher fandtes der ikke et beskæftigelsestilbud til unge arbejdsløse kunstnere. Det synes jeg var urimeligt, så jeg gik direkte til Kulturministeriet og fik lov til at sætte et projekt i gang”.

Sammen med to andre fra Aulum, arkitekt Finn Beltov og revisor Erik Sønderkov, oprettede Finn Brandstrup et selskab, der via Jobformidlingen i Herning ansatte ti unge arbejdsløse kunstnere fra hele landet til at udsmykke 30 af Lejerbos trappeopgange i Herning.

Det blev en succes. Syv af de ti unge kunstnere gennemførte projektet, og flere af dem fik efterfølgende gang i en karriere.

”Jeg fortalte dem, at det at være kunstner ikke kun handler om at stå hjemme i sit atelier og være dygtig med penslen. Det handler lige så meget om at komme ud i virkelighedens verden og samarbejde med andre. Man skal ikke være for kræsen, men være villig til at påtage sig opgaver som for eksempel udsmykning og byforskønnelse. Og først og fremmest skal man også være i stand til at kunne sælge, det man laver, og kunne bruge medierne.”

Det med at bruge medierne var han selv ganske god til. Dengang var der to avisredaktioner i Aulum, Herning Folkeblad og Dagbladet Holstebro. Finn havde et godt forhold til dem begge og fortalte gerne, hvad han havde gang i. Det lønnede sig ofte.

”Når aviserne for eksempel skrev om, at jeg udstillede i Paris, hjalp det helt tydeligt på salget”, fortæller han.

Finn solgte meget i Aulum, men ikke alle hans projekter blev dog gennemført. Engang havde han lavet et tilbud om et kunstværk, som skulle opføres på den runde plads foran Aulum-hallen og skolen, men det kom ikke igennem kommunalbestyrelsen. Et medlem fik det nedstemt, idet han fremførte, ”at det ikke er en kommunes opgave at investere i kunst”.

Et rigtigt kunstnerhjem

Finn og Annette fik et specielt forhold til især to af de unge kunstnere, som havde deltaget i beskæftigelsesprojektet: Claus Bruun Hansen og den senere afdøde Jens Peder Nielsen.

De flyttede begge til Aulum og var blandt andet med i projektet om forskønnelse af gågaden. Med tiden blev de begge nærmest en fast del af familien hos Annette og Finn.

” Det var et helt naturligt sted for os at komme, for det var et rigtigt kunstnerhjem, hvor der altid var mange mennesker, der kom og gik. Finn er et utrolig åbent menneske, meget lyttende og god til diskutere med, og samtidig er han den bedste formidler, jeg har kendt, suveræn dygtig til at lære fra sig uden at være påduttende”, siger Claus Bruun Hansen, der i dag bor i Vejle.

Den grønne farve

Trioen arbejdede tæt sammen i atelieret i møllen, selv om de var vidt forskellige i udtryksformer og temperament. Claus malede rent abstrakt, Jens Peder skildrede landskaber, mens Finn arbejdede med form og kompositioner.

Men pudsigt nok havde de alle tre det til fælles, at de næsten ikke brugte den grønne farve på lærredet, og sådan har Finn det stadig:

”Jeg kan ikke forklare hvorfor, men sådan har det været for mig i alle de over 80 år, jeg har malet. Højest fem procent af det, jeg maler, er med den grønne farve. Jeg har bestemt ikke noget imod, at andre malere bruger grønt, jeg har det bare selv svært med det, siger Finn.

Skak og dans

Om aftenen hyggede de tre malere og Annette sig ofte sammen i møllehuset, hvor Finn lavede mad og bagefter fik de sig tit en drink og et spil skak.

Nogle gange gik de også ud sammen alle fire.

” Det var glade dage, og vi havde det sjovt med hinanden. En sæson spillede vi badminton en gang om ugen i Aulum-hallen, selvom et kun var Jens Peder, der var god til det, ingen af os havde ret meget forstand på spillet, og en anden sæson gik vi til dans i Aulum”, husker Annette.

Chauffør for hjælpetransporter

Men der kom også en række andre unge kunstnere i Finns atelier, og flere af dem var fra Østeuropa.

Det hang sammen med, at indehaveren af byens Uno X-station, Andrea Nielsen, i begyndelsen af 80'erne startede et stort hjælpearbejde til de fattige østlande, i første omgang til Rumænien, senere også til især Polen.

Finn tilbød sig som chauffør, og han stod for flere hjælpetransporter med tøj og medicinalvarer. Han kørte som regel gennem Sverige og sejlede over til Gdansk. Typisk for ham benyttede han lejligheden til at knytte kontakter med malere fra kunstmiljøet i Polen. Flere talentfulde unge malere kom til Aulum på den måde, og især to af dem, Gracyna og Spiegnew, hjalp han i gang med en fin karriere.

Brandstruplund

Annette og Finn boede i 11 år i møllehuset. Men i 1986 besluttede de sig for at flytte.

Der var kommet en ny kommunaldirektør til ved navn Conny Jensen. Han ville have klare linjer om kommunens ejendomme, så møllen også officielt blev registreret som en lejebolig.

Men det fik Finn og Annette til at sige op.

”Jeg vil hellere eje end at leje. Det er der bedre økonomi i”, siger Finn.

Derfor valgte de at købe Lundby Gamle Skole lidt uden for Aulum for 750.000 kr. Den var sat til salg af indehaveren af Aulum Motorsave, Jørgen Rasmussen, der skulle flytte til Canada for at starte en flødebollefabrik.

Indflytningen ude på landet blev senere markeret med en kæmpefest med over 100 deltagere, hvor der var vinsmagning, og Finn lavede pizzaer til alle. Hele familien faldt fint til på den smukt beliggende landejendom, der naturligvis blev døbt Brandstruplund.

På toppen af karrieren

De boede på Brandstruplund i godt syv år. Annette passede sit job som skolepsykolog i Ringkøbing Amt og senere som leder af amtets specialundervisning, og Pil kom efter endt skolegang på gymnasium i Holstebro. Finn indrettede sig med atelier og var på toppen af sin karriere. Han fik sine værker udstillet ikke blot i Danmark, men også mange steder i Europa, i storbyer som London, Paris og Rom.

Ved siden af sit job drev Annette en kort periode sit galleri ab (en hentydning til Finns far, Birger Brandstrups galleri bb), og parret var langt fremme med planer om både at oprette et rejsende museum, der skulle rejse rundt i hele det daværende i Ringkøbing Amt, og et museum for vestjyske kunstnere, der skulle indrettes i de idylliske omgivelser på Brandstruplund tæt på hovedvejen.

Onkel Oves død

Men i 1993 døde Finns onkel Ove, og det kom til at ændre alt. Ove Brandstrup havde drevet Artifex, landets eneste fabrik, der fremstiller oliefarver af topkvalitet til kunstnere. Fabrikken er indrettet i den tidligere jernbanestation i Laurbjerg ved Randers, og umiddelbart var der ikke nogen til at videreføre fabrikken, som var kørt helt ned og gik i betalingsstandsning. Men Finn følte sig forpligtet på familiens vegne til at drive den videre, så han købte den.

Planen var, at han kun skulle overtage virksomheden midlertidigt. Men han kom til at drive den i næsten 30 år. Det tog lang tid at få genoprettet virksomheden, og arbejdet viste sig også at være langt mere tidskrævende, end Finn havde regnet med.

Alene hjemme

Hjemme på Brandstruplund begyndte Annette ret hurtigt at føle sig noget alene. Pil var i Dijon i Frankrig, hvor hun læste på universitetet, og hun så stort set kun Finn i weekenden, hvor hun tog til Laurbjerg og måtte overnatte på en slå-ud seng på fabrikken. Det var ikke særlig charmerende i det lange løb, så parret besluttede at købe en lejlighed i Mejlgade i Århus for at komme nærmere på Finns job, og i mellemtiden havde Annette havde fået job som forstander på Taleinstituttet i Århus.

Deres plan var at vende tilbage til Brandstruplund, og de bevarede da også kontakten til Aulum, hvor de havde flere venner. I første omgang valgte de at leje ejendommen til en af deres venner, Torben Vilstrup, men en del år senere, omkring 2010, opgav de endeligt planen om at vende tilbage til Aulum og satte ejendommen til salg.

Fabriksejer som 85-årig

Finn drev Artifex, hvor der en overgang var tre ansatte, helt frem til 2022, da han endelig, som 85-årig, fik den afhændet til yngre kræfter.

I de mellemliggende 30 år havde han sat sin egen karriere på stand-by. Han malede ganske vist stadig en del, men han havde ikke længere tid og mulighed for at udstille. I stedet sørgede han for at Tal R, Olafur Eliason og de andre førende danske kunstnere fik maling til deres kunstværker, som blev udstillet rundt om i verden.

Finn fortryder ikke, at han droslede sin egen karriere ned.

"Jeg har aldrig tænkt så meget på min karriere eller mit navn. Jeg synes selv, jeg har haft et spændende job, og selv om jeg har haft travlt på fabrikken, har jeg haft mulighed for at male hver dag, og det er det vigtigste for mig".

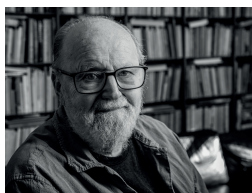
Atelier i skoven

Efter salget af virksomheden har Finn fået endnu mere gang i malerpenslerne, og han udstiller igen. Selv om han fylder 90 år til november, er han så kreativ og produktiv som nogensinde. Parret bor i en lejlighed på Østerbro i København, men tilbringer en stor del af deres tid i deres sommerhus ude i skoven ved Kolind på Djursland. Her har Finn indrettet atelier, og han nyder at male hver dag, når han er der. I løbet af de sidste år har han malet over 100 malerier, hvoraf en stor del kan ses på efterårets udstillinger på Bovbjerg Fyr og Aulum Mølle.

Ikke mindst udstillingen i Aulum Mølle, som samtidig er en markering af hans 90 års fødselsdag, glæder Finn Brandstrup sig til.

For Aulum har stadig en stor plads i hans hjerte, og byen rummer stadig nogle af hans mest imponerende værker, blandt andet de kæmpestore emaljemalerier i hal og fritidscenter.

"Vi har altid følt os godt tilpas i Aulum. Og hvis omstændighederne havde været anderledes efter onkel Oves død, havde vi nok stadig boet på Brandstruplund den dag i dag", siger Finn Brandstrup.

FINN BRANDSTRUP 90 – ET LIVSSTYKKE

www.finnbrandstrup.dk